

Røykeforebygging blant unge

Studien gir støtte til tobakksforebyggende arbeid for å redusere røyking blant unge gjennom tverrsektorielle programmer for både skole og hjem.

Nora Wiium

forsvarte 11. november 2005 sin avhandling *Intrapersonal factors, family and school norms: combined and interactive influence on adolescent smoking behaviour* for Ph.D-graden ved Universitetet i Bergen.

Til tross for velkjent viten om negative helsekonsekvenser av røyking er forekomsten av røyking blant unge fortsatt høy. Nora Wiiums doktorgradsarbeid undersøker hvilken innflytelse familie og skole har på røyking blant ungdom. Arbeidet er basert på norske data fra en internasjonal spørreskjemaundersøkelse om betydningen av røykeforbud på skolen. I Norge omfatter undersøkelsen et representativt utvalg på 1670 elever fra 10.klasse. Resultatene viser at en rekke faktorer henger sammen med ungdommens oppfatning av røyking. 15-åringer som har foreldre eller jevnaldrende venner som røyker, hadde mer positive holdninger til røyking og mindre atferdskontroll (mindre tro på at de kunne la være å røyke), og de hadde også i større grad en oppfatning om at viktige personer i nærmiljøet hadde en positiv holdning til røyking blant unge. Disse forholdene knyttet til egne oppfatninger om røyking og andres røyking henger sammen med intensjon om å begynne eller fortsette å røyke.

Studien viser også at foreldres røykevaner og holdning til røyking blant unge ikke bare er knyttet til ungdommens intensjon om å røyke, men også direkte til deres røykevaner. Det ser ut til at påvirkning fra både familie og skole øker sannsynligheten for at ungdommer begynner å røyke. Resultatene tyder på at regler som forbyr røyking blant elever og lærere på skolen ikke er tilstrekkelig til å hindre røyking blant ungdom. Når skolens røykerestriksjoner ses i sammenheng med familiens forhold til røyking, viser det seg imidlertid at røyking i hjemmet kan være utslagsgivende for hvilken

effekt skoleregler kan ha. Når elever ikke er utsatt for røyking i nærmeste familie, ser det ut til at røykerestriksjoner på skolen har liten betydning for om de røyker eller ikke. For elever som er utsatt for røyking hjemme, viser det seg at restriksjoner på skolen har betydning ved at det er mindre sannsynlig at de røyker dersom skolen har strenge bestemmelser. En kombinasjon av restriksjoner på skolen i forhold til røyking og røykfrie hjem er forbundet med laveste risiko for røyking blant skoleungdom. Disse funnene antyder derfor at påvirkning hjemmefra er viktig, og at dette sammen med tobakksforebyggende arbeid på skolen har effekt på ungdoms helsevaner.

Kontakt nora.wiium@iuh.uib.no